

**TOT CE ȘTII
DESPRE
PĂSĂRI
ESTE**

GRESIT!

Text de DR. NICK CRUMPTON

Ilustrații de GAVIN SCOTT

Traducere din engleză: ADRIAN CIUBOTARU

CUPRINS

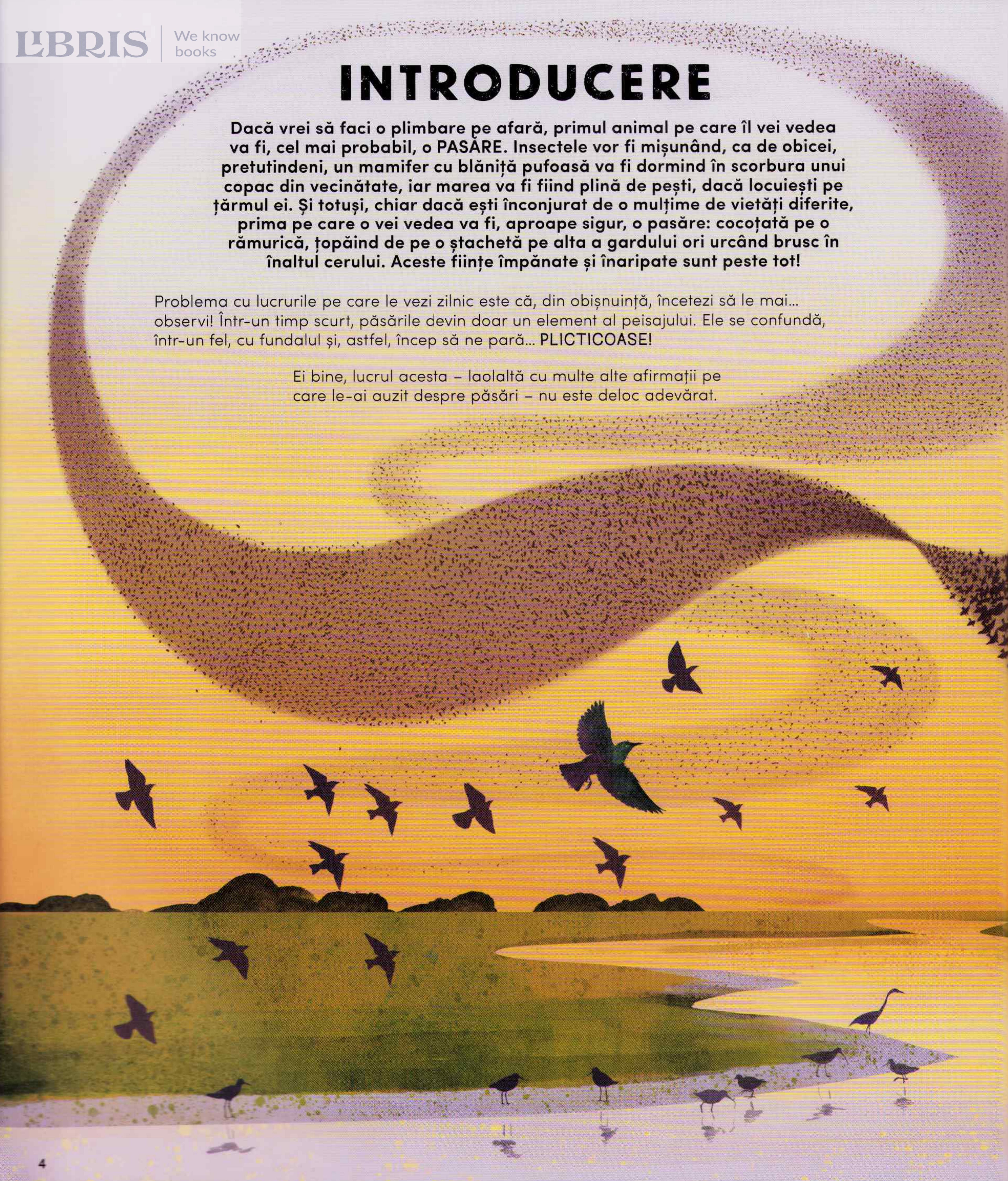
Introducere	4-5
Știm cum arăta prima pasăre din lume	6-7
Velociraptorul a fost ultimul dinozaur răpitor	8-9
Păsările care seamănă sunt înrudite	10-11
Văzul este cel mai dezvoltat simț al păsărilor	12-13
Păsările zboară fără nicio dificultate	14-15
Păsările nu sunt curate	16-17
Păsările sunt lipsite de apărare	18-19
Toate păsările se hrănesc cu semințe	20-21
Bufnițele sunt active doar în timpul nopții	22-23
Păsările cântă frumos	24-25
Păsările pot vorbi	26-27
Toate păsările sunt frumoase	28-29
Păsările își găsesc cu ușurință perechea	30-31
Păsările dodo erau cam prostuțe	32-33
Pescărușii sunt răi	34-35
Ornitologii doar privesc păsările	36-37
Nu oricine are posibilitatea să studieze păsările	38-39
Pinguinii se găsesc doar la Polul Sud	40-41
Cuiburile sunt rotunde și sunt făcute din crenguțe	42-43
Păsările nu sunt prea inteligente	44-45
Porumbeii sunt niște dăunători	46-47
Păsările nu interacționează cu oamenii	48-49
Orice pasăre poate deveni animal de companie	50-51
Puii de păsări sunt adorabili	52-53
Păsările nu sunt amenințate de nimic	54-55
Nu putem să facem nimic pentru păsări	56-57
Am descoperit toate păsările de pe glob	58-59
Acum știm totul despre păsări	60-61
Glosar	62-63
Index	64

INTRODUCERE

Dacă vrei să faci o plimbare pe afară, primul animal pe care îl vei vedea va fi, cel mai probabil, o PASARE. Insectele vor fi mișunând, ca de obicei, pretutindeni, un mamifer cu blăniță pufoasă va fi dormind în scorbura unui copac din vecinătate, iar marea va fi fiind plină de pești, dacă locuiești pe țărmul ei. Și totuși, chiar dacă ești înconjurat de o mulțime de vietăți diferite, prima pe care o vei vedea va fi, aproape sigur, o pasăre: cocoțată pe o rămurică, țopăind de pe o ștachetă pe alta a gardului ori urcând brusc în înaltul cerului. Aceste ființe împănate și înaripate sunt peste tot!

Problema cu lucrurile pe care le vezi zilnic este că, din obișnuință, încetezi să le mai... observi! Într-un timp scurt, păsările devin doar un element al peisajului. Ele se confundă, într-un fel, cu fundalul și, astfel, încep să ne pară... PLECTICOASE!

Ei bine, lucrul acesta – laolaltă cu multe alte afirmații pe care le-ai auzit despre păsări – nu este deloc adevărat.

Viața pe Pământ este **INTOTDEAUNA** surprinzătoare – e destul doar să o urmărești cu atenție. Iar păsările sunt ceva cu adevărat special. Firește, animale ca rechinii sunt niște prădători feroși, care mănâncă aproape orice, dar știi tu oare că există păsări care se hrănesc numai cu oasele altor animale? O, da, gheparzii sunt deținătorii recordului de viteză pe uscat, dar cel mai rapid animal de pe planetă este acoperit de pene, nu de blană!

În realitate, pe micuța noastră planetă sunt peste 11 000 de specii de păsări zburătoare, înotătoare și alergătoare, iar diversitatea lor incredibilă se traduce prin faptul că putem găsi păsări de aproape toate culorile, dimensiunile și chiar... caracterele posibile. Există păsări care folosesc unelte, păsări care construiesc turnuri și păsări care... colaborează cu oamenii. Aceste creaturi deosebite sunt capabile de migrații pe distanțe uriașe, văd mai multe culori decât ne putem imagina și sunt în stare să simtă câmpul magnetic al Pământului, altfel invizibil.

Așadar, uită de pescărușii răutăcioși, rațele care ciugulesc firimituri și porumbeii murdari. Această carte îți va arăta că păsările sunt minunate și uimitoare, iar tot ce crezi că știi despre ele este... greșit!

ȘTIM CUM ARĂTA PRIMA PASĂRE DIN LUME

GRESIT!

Nu poți începe o carte despre păsări fără să-ți amintești de dinozauri – reptilele care au stăpânit Pământul timp de 170 DE MILIOANE DE ANI la rând! Poate ai auzit despre faptul că prima specie de pasăre care a evoluat din niște strămoși dinozauri a fost așa-numitul ARHEOPTERIX, o creatură ce avea un cioc plin de dinți ascuțiți și o coadă alungită. Ei bine... și afirmația aceasta este... GREȘITĂ!

JURASIC

(200-145 DE MILIOANE DE ANI ÎN URMĂ)

O trăsătură comună pentru toate păsările este că ele au pene și aceste pene nu sunt de ieri, de azi. Primele închipuiri de pene au început să se dezvolte pe pielea unor dinozauri numiți *KULINDADROMEUS*. Aceștia au trăit cu vreo 20 de milioane de ani înainte de apariția arheopterixului. Mai târziu, pene mai complicate s-au dezvoltat pe corpul unor dinozauri carnivori, care mergeau pe două picioare: prădători precum *ANCHIORNIS*, *SCANSORIOPTERYX* și, desigur, *ARHEOPTERIX*.

Anchiornis

NEOGEN

(23-2,5 MILIOANE DE ANI ÎN URMĂ)

La 55 de milioane de ani după dispariția dinozaurilor nonaviari, unele păsări au dobândit, în urma unei evoluții îndelungate, forme și dimensiuni care nu s-au văzut din Cretacic! Pedestrul *PHORUSRHACID* și țânșoșul *ANDALGALORNIS*, înalt de circa 1,5 metri, erau niște vânători eleganți: niște prădători de vârf care au cutreierat mult timp câmpiile sud-americane în căutarea prăzii.

Berruornis

Australornis

Andalgalornis

Phorusrhacid

CUATERNAR

(2,5 MILIOANE DE ANI ÎN URMĂ ȘI PÂNĂ ÎN PREZENT)

Evoluția păsărilor din strămoșii dinozauri s-a remarcat prin mai multe întorsături înainte ca păsările să capete înfățișarea lor de azi. În CUATERNAR, primii oameni au avut ocazia să vadă pasărea nezburătoare MOA, care era mai mare decât un cal, dar și ACVILA LUI HAAST, o zburătoare suficient de mare ca să poată înhăța cu ghearele ei puii de primat. După ce oamenii au devenit niște vânători abili, aceste păsări uriașe au fost fie ucise și mâncate de strămoșii noștri, fie învinse în competiția pentru hrană.

Arheopterix

CRETACIC

(145-66 DE MILIOANE DE ANI ÎN URMĂ)

În perioada CRETACICĂ, mulți dinozauri arătau deja ca păsările și unii chiar zburau. **IBEROMESORNIS** semăna foarte tare cu păsările de azi, deși avea încă dinți în cioc și gheare pe aripi. O parte din acești dinozauri trăiau lângă apă, inclusiv **HESPERORNIS**, care aduce mai curând a... cormoran decât a reptilă. Apoi, cu vreo zece milioane de ani înainte de sfârșitul Cretacicului, au apărut primele rude adevărate ale păsărilor din prezent – **NEORNITELE!** Acestea nu mai aveau dinți, iar restul scheletului lor este aproape identic cu cel al păsărilor de azi.

Iberomesornis

Hesperornis

Eozygodactylus

PALEOGEN

(66-23 DE MILIOANE DE ANI ÎN URMĂ)

După căderea uriașului meteorit care a ucis dinozaurii mari, au apărut primii membri ai grupurilor de păsări ce viețuiesc și acum pe Pământ: o paseriformă ca **EOZYGODACTYLUS**, o specie timpurie de bufniță precum **BERRUORNIS** și chiar păsări acvatice adevărate ca **AUSTRALORNIS**.

Acvila lui Haast

Pasărea Moa

Dar păsările nu au devenit ceea ce sunt în prezent decât atunci când și-au simplificat oasele degetelor și și-au pierdut cozile lor osoase și lungi, precum și dinții cu care se făliseră strămoșii dinozaurieni. Dar care a fost prima pasăre propriu-zisă din lume? Stabilirea întâietății speciilor de animale este o afacere riscantă (deoarece nu toate rămășițele animalelor din trecut s-au fosilizat), iar definirea unei creaturi cu penaj drept pasăre reală, autentică, adevărată e o altă mare bătaie de cap. Ce știm cu certitudine este că arheopterixul a fost doar unul dintre dinozaurii cu pene, de altfel, foarte numeroși, și că nu a fost primul dintre ei, în ordinea apariției pe glob.

VELOCIRAPTORUL A FOST ULTIMUL DINOZAU RĂPITOR

GRESIT!

Cuvântul „răpitor” sau „raptor”, cum poate ai auzit în filmul „Jurassic Park”, te poate duce cu gândul la VELOCIRAPTORI: niște dinozauri din Era Mezozoică cu ghearele curbate ce se deplasau exclusiv pe picioarele lor posterioare. Dar înainte de a-i fi descoperit pe acești prădători, prin cuvântul „răpitor/răpitoare” erau desemnate mai ales „păsările de pradă”. Velociraptorii au dispărut de mult, pe când ceilalți... „raptori” continuă să-și vadă de treabă...

Păsările răpitoare sunt „hipercarnivore”, adică au o dietă compusă în proporție de peste 70% din carnea altor animale. Dar nu toate păsările carnivore își vânează prada, căci unele specii se hrănesc cu leșurile animalelor. Păsările de pradă se găsesc în prezent peste tot, se disting prin formele lor elegante și vânează într-o manieră care se potrivește cel mai bine cu habitatele lor...

Mulți cred că păsările de pradă clasice fac parte doar din ordinul accipitriformelor. Într-un limbaj mai popular – din grupul care include prădători cu vâzul ascuțit precum ULIUL-PĂȘĂRAR eurasiatic, vânători cu aripi mari precum ACVILA-MAIMUȚELOR, răpitoare de talie medie ca șoricarul HAMIROSTRA MELANOSTERNON, gaia ICTINIA MISSISSIPPIENSIS, ULIUL-ȘORECAR, dar și vulturii africani precum VULTURUL-CU-GLUGĂ.

VULTURII-PESCARI sunt niște excentrici care par să nu se prea încadreze în ordinul acesta de păsări. Ei se găsesc pe toate continentele, cu excepția Antarcticii, și... pescuiesc pești, pe care îi înhață chiar de sub suprafața apei. Picioarele lor sunt acoperite cu niște solzi ca spini, orientați spre înapoi, ceea ce îi ajută să țină bine în gheare peștii lunecoși în timpul zborului.

Dacă vorbim despre stilul de vânătoare, **PASĂREA-SECRETAR** e specia care îți va aminti cel mai bine de monstrul-„raptor” din filme. Această pasăre nu-și folosește picioarele și ghearele doar pentru a-și ține prada în timp ce o sfâșie cu ciocul ei ascuțit, ci lovește și sfârtecă cu ele iepurii, scorpionii și șerpii cu care se hrănește.

În America de Sud, există două specii de **SERIEMA** care duc un trai asemănător cu al pasării-secretar din regiunea subsahariană. Și tot așa vânează, măcelărindu-și victimele cu o gheară ca o seceră ascuțită de la capătul picioarelor ei lungi. Prada preferată a seriemelor sunt broaștele-râioase, șerpii și șopârlele.

Vulturul-negru *Coragyps atratus*

Pasărea-secretar

Cathartiformele sunt echivalentul sud-american al vulturilor africani. Ca și aceștia din urmă, multe specii de cathartiforme – inclusiv vulturul-negru **CORAGYPS ATRATUS** și **CONDORUL** californian – nu au pene pe față și pe gât, pentru ca aceste părți ale corpului să poată fi curățate ușor după un festin copios cu... stârvuri de animale.

Ghearele mari, ciocurile ascuțite și văzul acut fac din orice pasăre un vânător iscusit, indiferent de grupul de care aparțin. Deși niște răpitoare precum **VÂNTURELUL-ROȘU** și șoimul **HERPETOTHERES CACHINNANS** seamănă mult cu accipitriformele, ele sunt rude mai bune cu păsări ca papagalii sau cu păsările cântătoare decât cu uliile ori acvilele.

Dinozaurii răpitori au dispărut de mult, dar păsările răpitoare de azi sunt o colecție diversă de vânători iuți și agili, care pot prinde atât peștele din mare, cât și orice altă pradă, oricât de mică, de pe uscat.

Șoimul *Herpetotheres cachinnans*